

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 31 hallituksen esityksestä laeiksi vuodelta 1994 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta, työttömyyskassalain 34 §:n muuttamisesta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta, hallituksen esityksestä laiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 ja lakialoitteesta laiksi työttömyyskassalain 33 a §:n muuttamisesta

Eduskunta on 15 päivänä kesäkuuta 1993 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 84 laeiksi vuodelta 1994 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta, työttömyyskassalain 34 §:n muuttamisesta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Edelleen eduskunta on 19 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 238 laiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 17 päivänä syyskuuta 1993 valiokuntaan lähettämän ed. Skinnerin ym. lakialoitteen n:o 33 laiksi työttömyyskassalain 33 a §:n muuttamisesta.

Edelleen valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi eduskunnan 13 päivänä maaliskuuta 1992 valiokuntaan lähettämän ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 338/1992 vp työttömyysvakuutusmaksun määräytymisperusteiden muuttamisesta sekä eduskunnan 14 päivänä huhtikuuta 1993 valiokuntaan lähettämät ed. S-L. Anttilan toivomusaloitteen n:o 163 työttömyysvakuutusmaksun alentamisesta ammatteihin hakeutumisen helpottamiseksi, ed. Björkenheimin ym. toivomusaloitteen n:o 165 työttömyyskassalain maksuperusteiden muuttamisesta ja ed. Nordmanin ym. toivomusaloitteen n:o 198 työllisyyden edistämisestä työnantajien sosiaaliturvamaksujärjestelmää muuttamalla.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Matti Toivainen ja vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakola sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettineuvos Pertti Tuhkanen valtiovarainministeriöstä, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja

Työnantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyönantajain Keskusliitosta, lakimies Janne Metsämäki ja tutkimussihteeri Mirja Janérus Suomen Ammatti-liittojen Keskusjärjestöstä, asiamies Seppo Ruotsalainen Suomen Teknisten Toimihenkilö-järjestöjen Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihteeri Kai Libäck Akavasta, johtaja Seppo Riski Työttömyyskassojen Keskuskassasta, toiminnanjohtaja Juhani Talonen Työttömyyskassojen Yhteisjärjestöstä sekä johtaja Risto Suominen ja lakimies Mikael Söderlund Suomen Yrittäjien Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä n:o 84 ehdotetaan, että työ- tai virkasuhteessa taikka muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt osallistuisivat vuonna 1994 työttömyysturvan ja työeläkejärjestelmän työttömyyslisien kustantamiseen työttömyysvakuutusmaksulla, jonka suuruus olisi vuositasolla 1,87 prosenttia veron ennakoperinnän alaisesta palkasta. Maksun arvioidusta tuotosta käytettäisiin 80 miljoonan markan yltävältä osalta 50 prosenttia ansioon suhteutettujen työttömyyspäivärahojen valtionosuuden pienentämiseen. Tähän liittyen muutettaisiin väliaikaisesti vuonna 1994 ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuksia siten, että valtionosuus olisi 62,5 prosenttia ja keskuskassan rahoitusosuus 32 prosenttia. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu alennettaisiin 3 prosenttiin työnantajan maksaman palkkasumman ensimmäisen miljoonan markan osalta. Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1994 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ja työttömyyskassalain väliaikaista muuttamista koskevat lait on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden 1994 loppuun.

Hallituksen esityksessä n:o 238 ehdotetaan vuodelta 1994 perittäväksi työttömyysvakuutusmaksua 6,3 prosenttia työnantajan maksamien palkkojen määrästä. Palkkasumman ensimmäisen miljoonan markan osalta vakuutusmaksu olisi kuitenkin kolme prosenttia. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.1994 ja olemaan voimassa kyseisen vuoden loppuun.

Lakialoitteessa n:o 33 ehdotetaan työttömyyskassalain 33 a §:n säännökset koottavaksi yhtenäiseksi, vuoden 1994 alusta voimaan tulevaisiksi laiksi.

Toivomusaloitteessa n:o 338/1992 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimiin työttömyysvakuutusmaksun määrätymisperusteiden muuttamiseksi siten, että ne nykyistä enemmän suosisivat työllistäviä aloja.

Toivomusaloitteessa n:o 163 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi nopeasti toimenpiteisiin 6 prosentin työttömyysvakuutusmaksun pudottamiseksi 1 prosenttiin sekä työttömien harjoittelutuen ja työnantajan työpaikkakoulutustuen käyttöön ottamista helpottamaan uusiin tehtäviin ja ammatteihin hakeutumista ja valmentautumista.

Toivomusaloitteessa n:o 165 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin työttömyyskassalain muuttamiseksi työttömyysturvan rahoitukseen liittyvien epäkohtien poistamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 198 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyy sellaisiin työnantajien sosiaaliturvamaksujärjestelmän muutoksiin, jotka helpottavat

työvoimavaltaiten yritysten tilannetta ja edistävät työllisyyttä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että työttömyysvakuutusmaksu kohtelee eri työnantajia yritysten ja julkisten laitosten kilpailun kannalta yhdenvertaisesti. Valtioneuvoston on vahvistaessaan valtion liikelaitosten työttömyysvakuutusmaksun suuruutta otettava huomioon tämä näkökohta.

Hallituksen esitys n:o 238 korvaa eräiltä osin hallituksen esitykseen n:o 84 sisältyviä säännöksiä. Hallituksen esitykseen n:o 84 sisältyvä toinen lakiehdotus esitetään hylättäväksi ja sen tilalle tulee esitykseen n:o 238 sisältyvä lakiehdotus, johon lisäksi esitetään teknistä korjausta. Valiokunta ehdottaa lisäksi otettavaksi huomioon lakialoitteeseen n:o 33 sisältyvän lakiehdotuksen, jolla järjestetään työttömyysvakuutuksen maksuvelvollisuus eräissä poikkeuksellisissa tapauksissa hallituksen esityksen n:o 119/1991 vp ja n:o 87 perusteella.

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta, joka pitää esityksiä tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina, kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen n:o 84 sisältyvä toinen lakiehdotus hylättäisiin,

että hallituksen esitykseen n:o 84 sisältyvät ensimmäinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että hallituksen esitykseen n:o 238 sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

(Kuten hallituksen esityksen voimaantulosäännös)

Edelleen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakialoitteen n:o 33 pohjalta hyväksyttäisiin seuraava lakiehdotus:

Laki

työttömyyskassalain 33 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/84) 33 a §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1991 ja 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetuissa laeissa (1712/91 ja 574/93) näin kuuluvaksi:

33 a §

Työttömyysvakuutusmaksun suorittaminen eräissä tapauksissa

Sen estämättä, mitä 33 §:ssä säädetään, työnantaja ei ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua työntekijän osalta, joka palvelee ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/91) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa.

Velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen on soveltuvin osin valtion liikelaitoksella, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamien ennakoperintälain (418/59) 4 §:n tar-

koittamien palkkojen määrän perusteella. Liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksun suuruuden määrää valtioneuvosto erikseen. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä 33 §:n 4 momentissa sekä 34 ja 36 §:ssä säädetään.

Valtiokonttori perii keskuskassan puolesta liikelaitokselta työttömyysvakuutusmaksun määräämällään tavalla ja välittää kertyneet varat edelleen keskuskassalle siten kuin valtiokonttorin ja keskuskassan välisessä sopimuksessa määrätään. Jollei tällaista sopimusta ole, on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön antamia ohjeita.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

Edelleen sosiaali- ja terveysvaliokunta kun-
nioittavasti ehdottaa,

*että toivomusaloitteet n:ot 338/1992 vp
sekä 163, 165 ja 198 hylättäisiin.*

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, va-
rapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja,
U. Anttila, Antvuori, Hiltunen, Hurskainen,

Kemppainen, Kuittinen, Muttilainen, Perho-
Santala, Puisto ja Stenius-Kaukonen sekä vara-
jäsenet Koistinen, P. Leppänen ja Vehkaoja.

Vastalauseita

I

Suomen työttömyystilanne on hälyttävä. Noin puoli miljoonaa suomalaista on työttömänä, ja valtion talousarvioon liittyvien laskelmien

mukaan työttömyysaste on ensi vuonna keskimäärin korkeampi kuin tänä vuonna. Joukko-työttömyys on valtava haaste päätöksentekijöil-

le: kaikki järkevät keinot työllisyystilanteen parantamiseksi on otettava käyttöön.

Työnantajan lakisääteiset sosiaaliturvamaksut korottavat työllistämiskynnystä. Työttömyyden kasvaessa työnantajien työttömyysvakuutusmaksu on noussut, mikä on ollut omiaan edelleen korottamaan työllistämiskynnystä. Vaikka esim. TEL-maksurasituksesta on osa siirtynyt työntekijän maksettavaksi ja vaikka työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen ensimmäisen maksetun palkkamiljoonan osalta on tarpeellinen toimi, on etsittävä aktiivisesti uusia keinoja työnantajan välillisten työvoimakustannusten alentamiseksi, jotta maan työllisyystilanne paranisi. Kysymys on ollut esillä poliittisessa keskustelussa niin pitkään, että yksilöidyt toimet muutosten aikaansaamiseksi tulisi voida toteuttaa pikaisesti.

Osa työnantajan lakisääteisistä sosiaaliturvamaksuista voitaisiin kattaa esim. yritysten käyt-

tökatteeseen tms. perustuvalla laskentamallilla. Toinen, ympäristöpoliittisesti perusteltu toimi olisi korottaa energiaverotusta ja muutakin ympäristöverotusta selvästi ja suunnata huomattava osa tuotosta työnantajan palkkaperusteisten sosiaaliturvamaksujen alentamiseen. Näin vauhditettaisiin Suomen talouden ekologista rakennemuutosta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisällytettäisiin seuraava lausuma:

”Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimiin työnantajan palkkaperusteisen työttömyysvakuutusmaksun alentamiseksi keräämällä merkittävä osa tarvittavasta rahoituksesta yritysten käyttökatteeseen tms. perustuvilla maksuilla sekä energia- ja muuta ympäristöverotusta asteittain korottamalla.”

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1993

Ulla Anttila

II

Hallitus ehdottaa, että työ- tai virkasuhteessa taikka muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt osallistuvat vuonna 1994 työttömyysturvan ja työeläkejärjestelmän työttömyyslisien kustantamiseen työttömyysvakuutusmaksulla, jonka suuruus olisi vuonna 1994 vuositasolla 1,87 prosenttia veron ennakkoperinnän alaisesta palkasta.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksulla arvioidaan vuonna 1994 kerättävän runsaat 3,9 miljardia markkaa.

Ottaen huomioon kaikki lisärasitukset, joita hallitus on asettamassa palkansaajan harteille, tulisi työttömyysvakuutusmaksua porrastaa siten, että pienituloisten rasitusta kevennetään. Tämä on välttämätöntä erityisesti siksi, että hallitus aikoo kiristää nimenomaan lapsiperheiden verotusta.

Ehdotamme, että palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu olisi 1 prosentti 100 000 markan vuosituloon saakka. Tämän rajan ylittävältä osalta maksu olisi 1,5 prosenttia ja 200 000 markan rajan ylittävältä osalta 2 prosenttia.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksua esitetään 3 prosentiksi ensimmäisen miljoonan osalta ja 6,3 prosentiksi ylimenevän palkkasumman osalta. Maksu rasittaa edelleen pientä ja työvoimavaltaista yritystoimintaa liian paljon. Maksua olisi mielestämme pitänyt ensi vuonna porrastaa työnantajan kansaneläkemaksua vastaavalla tavalla, mutta valiokunnassa ei annettu aikaa pykälämuutoksiin tarvittavien laskelmien tekoon.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ehdotti välikysymyskeskustelussa, että juuri työttömyysturvamaksun osalta olisi pitänyt kokeilla ensimmäisenä käyttökatteeseen perustuvaa maksua. Kannatamme edustaja U. Anttilan vastalauseeseen ehdottamaa lausumaa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muutoin sellaisenaan, paitsi hallituksen esityksen n:o 84 ensimmäisen lakiehdotuksen 2 § näin kuuluvana:

2 §

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus on *1,00 prosentti* henkilön ennakkope-
rintälain (418/59) 4 §:n tarkoittamasta palkasta,
tuloverolain (1535/92) 77 §:n mukaisesta palkka-
tulosta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja

varallisuuden verottamisesta annetun lain 4 §:n
tarkoittamasta palkasta, *kuitenkin niin että*
100 000 markan ylittävältä palkan osuudelta mak-
sun suuruus on 1,50 prosenttia ja 200 000 markan
ylittävältä osuudelta 2,00 prosenttia.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1993

Marjatta Stenius-Kaukonen

Pekka Leppänen

